

A Pécsi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság

Bf.II.9/2022/18. szám

A Pécsi Ítéltábla Pécsen, a 2022. évi július hó 8. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság a szexuális erőszak bűntette miatt **Terhelt1** ellen indult büntetőügyben a Zalaegerszegi Törvényszék 3.B.26/2021/39. számú ítéletét az alábbiak szerint változtatja meg:

A vádlott cselekményeit a Btk. 198. § (1) bekezdés I. fordulatában meghatározott és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő folytatólagosan elkövetett szexuális visszaélés bűntettének minősíti.

A vele szemben kiszabott büntetést – a foglalkozástól eltiltás érintetlenül hagyása mellett – 4 (négy) év szabadságvesztésre és 4 (négy) év közügyektől eltiltásra enyhíti.

A szabadságvesztést fogházban rendeli végrehajtani.

A kiszabott szabadságvesztésbe beszámított bűnügyi felügyeletben töltött idő záróidőpontja helyesen a 2021. évi november hó 16. napja. A beszámításnál három nap bűnügyi felügyeletben töltött idő egynapi szabadságvesztésnek felel meg.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A kiszabott szabadságvesztés tartamába beszámítja az elsőfokú bíróság ítéletének kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt is.

Kötelezi a vádlottat a másodfokú eljárásban felmerült 25.184 (huszonötezer-egyszáznolcvannégy) forint bűnügyi költség megfizetésére az államnak.

I n d o k o l á s

I.

- [1] A Zalaegerszegi Törvényszék a 2021. november 17-én kelt 3.B.26/2021/39. számú ítéletével Terhelt1 vádlottat a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 197. § (2) bekezdésében meghatározott és – figyelemmel a (3) bekezdés b) pontjára – a (4) bekezdés a) pontjának ab) alpontja szerint minősülő, folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak büntette miatt 9 év szabadságvesztésre, 10 év közügyektől eltiltásra, valamint végleges hatállyal bármely olyan foglalkozás gyakorlásától vagy egyéb tevékenységtől eltiltásra ítélte, melynek keretében tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nevelését, felügyeletét, gondozását, gyógykezelését végzi, illetve ilyen személlyel egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyban áll. A szabadságvesztést a Btk. 35. § (2) bekezdése alapján – a törvényben meghatározottnál eggyel enyhébb végrehajtási fokozat szerint – börtönben rendelte végrehajtani, illetve megállapította, hogy a vádlott legkorábban a büntetés kétharmad részének a kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Ezen túlmenően rendelkezett a személyi szabadságot érintő kényszerintézkedések – őrizet, letartóztatás és bűnügyi felügyelet – beszámításáról, valamint a bűnügyi költség viseléséről.
- [2] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a vádlott a büntetőjogi felelősség megállapítása miatt, felmentés végett, valamint enyhébb jogkövetkezmények alkalmazása céljából, míg a védő felmentésért, továbbá a cselekmény szexuális visszaélés büntetteként történő minősítése és – ezzel összefüggésben – enyhítés érdekében jelentett be fellebbezést.
- [3] A Pécsi Fellebbviteli Főügyészség az átiratában és a nyilvános ülésen jelenlévő képviselője útján az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását indítványozta.
- [4] A másodfokú bíróság a jogorvoslatokkal megtámadott határozatot a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban: Be.) 590. § (1) és (2) bekezdése alapján az azt megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül, oly módon, hogy vizsgálta a tényállás megalapozottságát, az ítéletnek a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezéseit, valamint az indokolás helyességét és az eljárási szabályok megtartását. Ezen túlmenően – a Be. 590. § (7) bekezdése értelmében – hivatalból döntött az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekben is.
- [5] Ennek során az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a Be. 592. § (2) bekezdés a) és c) pontjaiban írt okokból részben megalapozatlannak találta, mert az a cselekmények elkövetésének kezdetét és a vádlott – sértett életkorára vonatkozó – tudattartalmát érintően hiányos, míg a sértett születési időpontja tekintetében ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával. Ezért a másodfokú bíróság – figyelemmel a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjára – a tényállást a lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma és ténybeli következtetés alapján az alábbiak szerint egészítette ki, illetve helyesbítette:

- [6] A cselekmények elkövetésére 2019. június második felétől 2019. augusztus 30. napjáig terjedő időszakban – közelebbről azonban meg nem határozható időpontokban – került sor.
- [7] A sértett helyesen 2007. október 2-án született (*nyomozati iratok 76. és 125. oldal*).
- [8] Azt nem lehetett megállapítani, hogy a cselekmények elkövetésének időpontjában – 2019 nyarán – a vádlott tisztában lett volna a sértett születési időpontjával, illetve azzal, hogy a tizenkettedik életévét még nem töltötte be. Azt azonban tudta, hogy általános iskolai tanulmányokat folytat és a tizennegyedik életévét nem töltötte be.
- [9] E kiegészítések és helyesbítés folytán az elsőfokú bíróság tényállása mentessé vált a Be. 592. § (2) bekezdésében felsorolt részbeni megalapozatlansági hibáktól és hiányosságoktól: az hiánytalan és kellően felderített, továbbá nem tartalmaz az ügyiratok tartamával ellentétes megállapítást vagy téves ténybeli következtetést.

- [10] **II.**
- [11] Az elsőfokú bíróság az érdemi felülbírálatot akadályozó – a Be. 607. § (1) bekezdésében, a Be. 608. § (1) bekezdésében, illetve a Be. 609. § (1) bekezdésében írtak szerint hatályon kívül helyezéshez vezető – szabálysértést nem vétett. Ugyanakkor elkerülte a figyelmét, hogy a sértett 2020. szeptember 30-ai kihallgatásának fogatosításakor a nyomozó hatóság súlyosan megsértette a perrendi előírásokat.
- [12] Kihallgatásának időpontjában a tizenharmadik életévét be nem töltött sértett a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) 2:13. §-a értelmében – kiskorúságánál fogva – cselekvőképtelen személynek minősült. Ebből következően a jognyilatkozata semmis és a nevében a törvényes képviselője jár el [*Ptk. 2:14. § (1) bekezdés*].
- [13] A Be. 69. § (4) bekezdése kizárólag a korlátozottan cselekvőképes kiskorú részére teszi lehetővé azt, hogy a tanúvallomás megtagadásának, illetve a szembesítéshez történő hozzájárulásnak a kérdésében – a törvényes képviselővel való egyeztetés után – érvényes nyilatkozatot tegyen. Ha a sértett cselekvőképtelen, úgy büntetőeljárási szempontból sincs cselekvőképessége, ezért a Be. 69. § (5) bekezdés a) pontja alapján is szükséges a törvényes képviselőjének a közreműködése.
- [14] A jelen ügyben a nyomozó hatóság a sértett részére – a Be. 73. § (1) bekezdés b) pontjában írtak szerint – ügygondnokot rendelt ki, mivel a törvényes képviselőjével (édesanyjával) szemben kizárási ok állt fenn. Az ügygondnokot a büntetőeljárásban a törvényes képviselő jogállása illeti meg [*Be. 73. § (7) bekezdés*].
- [15] A cselekmények elkövetésekor a vádlott és a sértett édesanyja a cím13 szám alatti közös háztartásban érzelmi és gazdasági közösségben élt, egymással – a Ptk. 6:514. § (1) bekezdése szerinti – élettársi kapcsolatot létesítettek. Ebből következően a sértett, mint az élettárs egyeneságbeli rokona, a vádlott hozzátartozója volt [*Btk. 459. § (1) bekezdés 14. pont e) alpont*].
- [16] A hozzátartozó a Be. 171. §-a alapján megtagadhatja a tanúvallomást, erre – a Be. 176. § (1) bekezdés a) pontjában írtak szerint – a kihallgatásának megkezdésekor figyelmeztetni kell.
- [17] A Be. 82. § a) és c) pontjai alapján különleges bánásmódot igénylő sértett kihallgatásáról a nyomozó hatóság – szem előtt tartva a Be. 89. § (4) bekezdés b) pontjában írtakat – kép- és hangfelvételt, valamint a Be. 358. § (1) bekezdése alapján írásbeli jegyzőkönyvet készített.

Ezek igénybevételével lehetett ellenőrizni, illetve számonkérni a szóban forgó eljárási cselekmény fogantatásának törvényességét.

- [18] A kép- és hangfelvételtől megállapíthatóan a nyomozó hatóság kihallgatást vezető tagja a hozzátartozói viszony vizsgálatának és a vallomástétel akadályának semmilyen jelentőséget nem tulajdonított, e körülmény aktualitásáról és fontosságáról szót sem ejtett. Mindössze az történt, hogy a kihallgatás befejezését követően megkérte a sértettet az írásbeli jegyzőkönyv több helyen történő, útmutatása szerinti aláírására, majd az ügygondnokot is arra, hogy a kinyomtatott okiratot a kézjeggyel lássa el.
- [19] A vallomástétel megtagadásának jogára való figyelmeztetés tehát elmaradt. Mindezt nyilvánvalóan nem pótolta az a tény, hogy a jegyzőkönyvnek ezt a részét a sértett külön is aláírta, azt a látszatot keltve, mintha a tanúvallomását a megtagadás jogára való figyelmeztetés jelentőségének az ismeretében, a hozzátartozói viszonyból eredő választási dilemma feloldását követően tette volna meg.
- [20] A sértett ebben a körben jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozata – cselekvőképtelenségéből adódóan – egyébként is semmis, jogi értelemben azt úgy kell tekinteni, mintha nem létezne. A nyomozó hatóság akkor járt volna el helyesen, ha a vallomástétel megtagadásának jogára való figyelmeztetésre adott választ a sértett nevében eljáró ügygondnok nyilatkozatával pótolja, és annak tartalmától függően dönt a kihallgatás folytatása vagy berekesztése mellett. Ez teljes egészében elmaradt.
- [21] A Be. 169. § (3) bekezdése értelmében a vallomástétel akadályaira vonatkozó rendelkezések megsértésével kihallgatott tanú vallomása – az e törvényben meghatározott kivétellel – bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe. Hasonló következtetés fogalmazható meg a Be. 167. § (5) bekezdése alapján is, mely szerint a büntetőeljárásban résztvevők eljárási jogainak lényeges sérelmével megszerzett, illetve biztosított bizonyítási eszközből származó tény bizonyítékként nem értékelhető.
- [22] Ez okból a sértett 2020. szeptember 30-án kép- és hangfelvétellel rögzített, illetve írásbeli jegyzőkönyvbe foglalt vallomását a rendelkezésre álló bizonyítási eszközök köréből ki kellett rekeszteni.

[23] **III.**

- [24] A sértett vallomásának a kirekesztése ugyanakkor nem befolyásolta az ügy felderítettségének a megítélését. Így nem merült fel a Be. 89. § (4) bekezdés e) pontjában írt rendelkezés alkalmazásának a szükségessége, az közelebbről, hogy a másodfokú bíróság a sértett részvételét igénylő eljárási cselekményt – a szabályszerű kihallgatását – kiküldött bíró vagy megkeresett bíróság útján végezze el. A vádlott ugyanis a szexuális cselekmény elkövetését következetesen elismerte, miután több alkalommal is úgy nyilatkozott, hogy a vele együtt tisztálkodó sértett mellét és nemi szervét megsimogatta, illetve csókolta, nyalogatta, továbbá rávette őt arra, hogy a hímvesszőjét megérintse.
- [25] Ezt meghaladóan a vádlott tudattartalmát érintő adatokat kellett volna körültekintően feltárni, és azt rögzíteni, hogy a sértett életkorával kapcsolatosan milyen ismeretekkel rendelkezett. Az erre vonatkozó ténymegállapításokkal azonban az elsőfokú bíróság adós maradt és mindössze a határozatának a Be. 561. § (3) bekezdés d) és e) pontja szerinti részeiben – a bizonyítékokat mérlegelő [32] bekezdésben, illetve a cselekmények minősítésére vonatkozó [38]

bekezdésben – tért ki az ezzel kapcsolatos következtetésének és álláspontjának a bemutatására.

- [26] Ebben a körben az elkövetési időpont kereteinek kézzelfoghatóbb, szorosabb meghatározására kellett volna törekedni. A vádlott szerint a szexuális cselekmények megvalósítására a cím13 szám alatti lakásban került sor, abban a közel két és fél hónapban, amikor a sértett a kollégiumból hazaköltözött és tartósan velük lakott. Ez a 2018/2019-es tanév végén történhetett meg, legkorábban 2019. június második felében, mely egyben a cselekmények lehetséges kezdetét is jelentette.
- [27] Mindennek azért volt kiemelkedő fontossága, mert az ekként körülhatárolt elkövetési időszakban – 2019. június második fele és 2019. augusztus 30. napja között – a sértettet már csak legfeljebb három és fél hónap választotta el a tizenkettedik életének betöltésétől. Márpedig ennek a körülménynek a jelentőségét a nyomozó hatóság egyáltalán nem ismerte fel, és – ebből következően – kísérletet sem tett azoknak az adatoknak a felderítésére és összegyűjtésére, melyek alapján a vádlott *elkövetéskori* ismereteire lehetett volna megnyugtató, okszerű következtetéseket levonni.
- [28] A sértett édesanyja a kompromittáló, gyanút ébresztő Messenger-üzenet elolvasása után több mint egy esztendőig várakozott a feljelentés megtételével. Így adódott elő az a helyzet, hogy a vádlott őrizetbe vétele és a cselekmények elkövetése között egy évnél hosszabb idő telt el, amikor végül – a Be. 385. §-a szerinti kihallgatásakor – közölték vele, hogy tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak elkövetésével gyanúsítják. Erre nyilatkozott úgy, hogy a sértett megtévesztő testi jegyeket mutatott, mivel már *tizenegy évesen* is teljesen fejlettnek tűnt és közel húsz éves lányhoz hasonlított. A kényszerintézkedés tárgyában tartott ülésen pedig mindössze azt tette nyilvánvalóvá, hogy akkor – 2020. október 2-án – már pontos ismeretekkel rendelkezett a sértett életkoráról, születési idejéről.
- [29] A bizonyítási eljárás során ezekre a bizonytalan, többféle értelmezési lehetőséget felvető kijelentésekre nem lehetett támaszkodni, már csak azért sem, mert a feltett kérdések közvetlenül nem is a vádlott *elkövetéskori* tudattartalmának, a sértett életkorával kapcsolatos ismereteinek a feltárása irányultak. Ez sohasem állt a nyomozó hatóság érdeklődésének homlokterében.
- [30] A sértett fizikai adottságai, testi fejlettsége és – nem utolsósorban – szokatlanul nyitott, túlfűtött szexuális viselkedése ugyanakkor lényegesen érettebb, idősebb személy benyomását keltették, melyek folytán a vádlott megalapozottan gondolhatta azt, hogy a tizenkettedik életévén már túl van. E mellett azonban tudott arról, hogy általános iskolai tanulmányokat folytat és a közös háztartásukban való jelenléte kizárólag a kollégiumból való kiköltözésére, illetve a nyári szünetre vezethető vissza. Ebből következően tisztában kellett lennie azzal, hogy a sértett a tizennegyedik életkorát még nem haladta meg.
- [31] Ezekkel a körülményekkel – az elkövetés időbeli kereteinek meghatározásával, a vádlott elkövetéskori tudattartalmára vonatkozó következtetésekkel, valamint a sértett születési idejének pontosításával – a másodfokú bíróság a tényállást kiegészítette, illetve helyesbítette. Így vált az – a Be. 593. § (3) bekezdése alapján – irányadóvá a másodfokú eljárásban.

[32]

IV.

- [33] E tényállásból az elsőfokú bíróság okszerűen következtetett a vádlott büntetőjogi felelősségére.
- [34] Következésképpen az ezt sérelmező jogorvoslati kérelmek eredménytelennek bizonyultak.
- [35] A cselekmények minősítése ugyanakkor nem felel meg a büntető anyagi jogszabályoknak.
- [36] A tizenkettedik életévét be nem töltött személlyel végzett vagy végeztetett szexuális cselekmény akkor is büntetendő, ha arra kölcsönös és önkéntes akaratnyilvánítás alapján, kényszerítés nélkül kerül sor. A büntetőjogi felelősségre vonáshoz azonban szükséges az, hogy az elkövető terhére a törvényi tényállás eshetőleges tárgyi elemének, a sértett életkorának – pontosabban tizenkettedik életévnél fiatalabb voltának – az ismerete is felróható legyen.
- [37] A Btk. 20. § (1) bekezdése szerint nem büntethető az elkövető olyan tény miatt, amelyről az elkövetéskor nem tudott. Ebből következően, ha az elkövető a tizenkét éven aluli sértettet alapos okkal magasabb korban lévőnek tartja, úgy a bűnössége – tévedés folytán – a Btk. 197. § (2) bekezdésében meghatározott szexuális erőszak büntetében nem állapítható meg. Erről volt szó a jelen ügyben is, mégis azzal, hogy a vádlott ugyan a sértettet tizenkét éven felülinek vélte, miközben bizonyosan tudott arról, hogy a tizennegyedik életévét még nem töltötte be.
- [38] A vádlott ilyen körülmények között végzett – rövid időközönként, több alkalommal – a nemi vágy felkeltésére és kielégítésére alkalmas, illetve arra irányuló szexuális cselekményeket a hozzátartozójával, élettársának a gyermekével. Ekként a – Btk. 6. § (2) bekezdése értelmében folytatólagosan elkövetett – cselekményei a Btk. 198. § (1) bekezdés I. fordulatában meghatározott és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő szexuális visszaélés büntetteként értékelendők.
- [39] Az ennek megállapítását célzó fellebbezést tehát a másodfokú bíróság megalapozottnak találta.

V.

- [41] A minősítés megváltozása indokolttá tette a büntetőjogi jogkövetkezményeket meghatározó tényezők ismételt áttekintését.
- [42] Az alkalmazható büntetési tételkeret kettő évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, melynek a Btk. 80. § (2) bekezdése szerinti középértéke öt év.
- [43] Súlyosító körülmény a folytatólagosság, valamint az, hogy a vádlott a cselekményeit enyhé-középsúlyos autista állapota miatt fokozott védelmet és támogatást igénylő sértett sérelmére követte el. Ugyanakkor szükségtelen a cselekmények erkölcsileg mélyen megvetendő jellegére, kiemelkedő tárgyi súlyára utalni, miután ezek a tényezők a büntetési tétel meghatározásakor már szerephez jutottak.
- [44] Az előrehaladott életkorú, nyolcvanegy esztendőes vádlott korábban nem került összeütközésbe a törvénnyel, büntetlen előéletű. Ez nagy nyomatékkal értékelendő a javára, éppen úgy, mint a számos betegséggel jellemezhető megromlott egészségi állapota. További – kisebb súlyú – enyhítő körülmény a ténybeli beismerő vallomása.
- [45] Ez utóbbiak nagyobb számára és nyomatékára tekintettel a másodfokú bíróság a szabadságvesztés tartamát – a büntetési tétel középértékét el nem érően – négy évre enyhítette. Ahhoz igazodóan állapította meg a közügyektől eltiltás tartamát, míg a Btk. 52. §

(3) bekezdése alapján kötelezően alkalmazandó, végleges hatályú foglalkozástól eltiltást érintetlenül hagyta.

- [46] A szabadságvesztés végrehajtási fokozata a Btk. 37. § (2) bekezdés a) pontja értelmében börtön lenne, ám a büntetés kiszabásánál irányadó körülményekre figyelemmel a másodfokú bíróság – a Btk. 35. § (2) bekezdésében írt rendelkezés alkalmazásával – eggyel enyhébb, fogház fokozatot határozott meg.
- [47] Mindezekből következően egyetértett a jogorvoslati kérelmek enyhítésre irányuló részével is.
- [48] Az elsőfokú bíróság a vádlott letartóztatását 2021. november 17-én elrendelte, így a bűnügyi felügyelet helyesen 2021. november 16. napjáig tartott. Ez tehát a bűnügyi felügyeletben töltött idő utolsó napja, míg annak beszámításánál – a Btk. 92. § (3) bekezdés a) pontjában írtak szerint – három nap felel meg egynapi szabadságvesztésnek.
- [49] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság a bűncselekmény minősítésére és a büntetőjogi jogkövetkezményekre vonatkozó részében az elsőfokú bíróság ítéletét – a Be. 606. § (1) bekezdésében írtak szerint – megváltoztatta. Az egyéb rendelkezések törvényesek voltak, ezért azokat a Be. 605. § (1) bekezdése értelmében helybenhagyta.
- [50] A kiszabott szabadságvesztés tartamába – a Btk. 92. § (1) bekezdése folytán – az elsőfokú bíróság ítéletének kihirdetésétől előzetes fogvatartásban töltött időt be kell számítani.
- [51] A másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség viseléséről szóló rendelkezés a Be. 613. § (1) bekezdésén alapul.

P é c s, 2022. július 8.

Dr. Krémer László s.k. a tanács elnöke, Dr. Túri Tamás s.k. előadó bíró, Dr. Bencze Beáta s.k. bíró

A Zalaegerszegi Törvényszék 3.B.26/2021/39. számú ítélete a Pécsi Ítéltábla Bf.II.9/2022/18. számú ítélete folytán – az abban írt változtatásokkal – a 2022. évi július hó 8. napján jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Dr. Krémer László s.k.
a tanács elnöke